

The Relationship between Teaching Creatively and Teaching of Physical Education Teachers

Zahra Ataei Aghel*

Master Degree of Sport Management, zahra.ataei1085@gmail.com

Gholamreza Shabani Bahar

Professor of Sports Management at Allameh Tabatabai University, shabani1345@gmail.com

Hamidreza Maghsoudi

University Sport Organization, mahamsport@gmail.com

Abstract

The general aim of this research is to identify the relationship between creative teaching and teaching quality of the physical education teachers who teach in the first secondary schools in Hamadan. This research is a descriptive research of correlation which was conducted by field method. The statistical population of the research includes all physical education teachers of the first secondary school in Hamedan city (145 members) were randomly simply selected and by using Cochran formula 105 members selected.

The study consisted of a questionnaire devised by the researcher, measuring characteristics, creative teaching (Jon-Chao Hong et al, 2005) and teaching quality (Glassick C). Then the face validity was acting ET used and were determined by using cronbach's alpha. The face validity and reliability were respectively 0.77 & 0.88. In order to describe the personal characteristics of individuals and referential tests such as Pearson correlation formula were used. To evaluate the correlation between elements of creative teaching and teaching quality of physical education teachers.

The results of the research showed that there is a significant direct correlation between the components of creative teaching and the quality of teaching of physical education teachers ($r = 0.05$, $\rho < 0.510$), as well as the correlation coefficient between the components of creative teaching, individual characteristics ($r = 0.54$), Individual effort ($r=0.49$), family factor ($r=0.49$), way of thinking ($r=0.47$), belief about education ($r=0.32$), environmental factor ($r=0.31$), motivation ($r=0.30$), commitment to teaching ($r=0.26$), significant direct correlation with teaching quality was observed at a significant level ($\rho < 0.01$).

Key word: Teaching Quality, Creative Teaching, Physical Education Teachers.

Research Article

Cite this article: Ataei Aghel, Shabani Bahar & Maghsoudi (2023) The Relationship between Teaching Creatively and Teaching of Physical Education Teachers, Journal of Sport Sciences & Health Promotion, Vol.1, NO.1, Fall & Winter 2023, 1-18.

DOI: 10.30479/sshp.2023.18316.1001

Received on 18 January, 2023 **Accepted on** 4 October, 2023

© The Author(s).

Publisher: Imam Khomeini International University.

Corresponding Author: Zahra Ataei Aghel (zahra.ataei1085@gmail.com)

رابطه بین تدریس خلاقانه و کیفیت تدریس معلمان تربیت بدنی

زهره عطایی عاقل*

کارشناس ارشد مدیریت ورزشی، zahra.ataei1085@gmail.com

غلامرضا شعبانی بهار

استاد مدیریت ورزشی دانشگاه علامه طباطبائی، shabani1345@gmail.com

حمیدرضا مقصودی ایمن

اداره کل تربیت بدنی، mahamsport@gmail.com

چکیده

هدف کلی این پژوهش، شناسایی رابطه بین تدریس خلاقانه و کیفیت تدریس معلمان تربیت بدنی دوره متوسطه اول شهر همدان می‌باشد. این پژوهش از نوع تحقیقات توصیفی همبستگی که به روش میدانی انجام شده است. جامعه آماری تحقیق شامل کلیه معلمان تربیت بدنی دوره متوسطه اول شهر همدان (۱۴۵ نفر) و نمونه آماری به شیوه تصادفی ساده انتخاب و با استفاده از فرمول کوکران ۱۰۵ نفر انتخاب گردید.

ابزار اندازه گیری در این تحقیق شامل پرسشنامه محقق ساخته ویژگی‌های فردی، پرسشنامه تدریس خلاقانه (چون چاو هنگ و همکاران، ۲۰۰۵) و پرسشنامه کیفیت تدریس با رعایت معیارهای شش گانه گلاسیک بودند که نسبت به روایی صوری اقدام و مورد استفاده قرار گرفت و پایایی پرسشنامه‌ها با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۸۹ و ۰/۷۷ بدست آمد. به منظور توصیف ویژگی‌های فردی آزمودنی‌ها از آمار توصیفی و از آزمون ضریب همبستگی پیرسون، برای بررسی همبستگی بین مؤلفه‌های تدریس خلاقانه با کیفیت تدریس معلمان تربیت بدنی استفاده گردید. نتایج تحقیق نشان داد که بین مؤلفه‌های تدریس خلاقانه و کیفیت تدریس معلمان تربیت بدنی رابطه همبستگی مستقیم معنی‌داری ($r=0/510, p<0/05$)، همچنین ضریب همبستگی بین مؤلفه‌های تدریس خلاقانه، ویژگی فردی ($r=0/54$)، تلاش فردی ($r=0/49$)، عامل خانواده ($r=0/49$)، طرز تفکر ($r=0/47$)، اعتقاد در مورد تحصیل ($r=0/32$)، عامل محیطی ($r=0/31$)، انگیزه ($r=0/30$)، تعهد به تدریس ($r=0/26$)، همبستگی مستقیم معنی‌داری با کیفیت تدریس در سطح معناداری ($p<0/01$) مشاهده گردید.

واژگان کلیدی: کیفیت تدریس، تدریس خلاقانه، معلمان تربیت بدنی.

مقاله پژوهشی

*استاد: عطایی عاقل، شعبانی بهار و مقصودی ایمن (۱۴۰۲)؛ رابطه بین تدریس خلاقانه و کیفیت تدریس معلمان تربیت بدنی، فصلنامه

علمی علوم ورزشی و ارتقاء سلامت، مقاله پژوهشی، دوره ۱، شماره ۱، پیاپی ۱، پاییز و زمستان ۱۴۰۲، ۱-۱۸.

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۱/۱۰/۲۸ تاریخ پذیرش نهایی: ۱۴۰۲/۷/۱۲

ناشر: دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره) © حق مؤلف نویسنندگان

مقدمه

در میان سازمان‌های اجتماعی، هیچ سازمانی به اندازه نظام تعلیم و تربیت مهم و حساس نیست. امروزه آموزش و پرورش نقش مهمی را در فرآیند توسعه جامعه به عهده دارد و نهادی که خود توسعه آفرین است (فیضی و بشیر، ۱۳۸۸). از این رو تعالی و ترقی زاییده آموزش و پرورش است و نقش بسیار مهمی را از لحاظ تعلیم و تربیت نیروی انسانی متعهد و متخصص برای کلیه سازمان‌ها به عهده دارند (سیف، ۱۳۸۶). بنابراین طبیعی است که آموزش و پرورش در دهه‌های آینده، برترین جایگاهی برای پژوهش، خلاقیت^۱ و نوآوری^۲ خواهد داشت (پیر خائفی، ۱۳۸۴). در نظام آموزش و پرورش نوین کیفیت نظام آموزشی به کیفیت معلمان آن جامعه وابسته است و هیچ کشوری نمی‌تواند از سطح معلمانش بالاتر رود (حسینی فرهنگی، ۱۳۸۵).

تدریس کانون هر برنامه‌ی درسی است و در تمام مقاطع آموزشی اعم از ابتدایی، متوسطه اول، متوسطه و حتی در آموزش عالی، رایج‌ترین روش مورد استفاده معلمان و استادان است (عسگری، محبوب مؤدب، ۱۳۸۹). عمل تدریس یک سلسله فعالیت‌های مرتب، منظم، هدف‌دار و از پیش طراحی شده است؛ فعالیتی که هدفش ایجاد شرایط مطلوب یادگیری است، فعالیت که به صورت تعامل و رفتار متقابل بین معلم و فراگیر جریان دارد؛ یعنی ویژگی‌ها و رفتار معلم در فعالیت‌ها و اعمال شاگردان تأثیر می‌گذارد و بالعکس از ویژگی‌ها و رفتارهای آن‌ها متأثر می‌شود (شعبانی، ۱۳۹۰). خلاقیت در فرآیند تدریس از جمله موضوعاتی است که امروزه مورد توجه متخصصان تعلیم و تربیت، روانشناسان و دست‌اندرکاران آموزش و پرورش قرار گرفته است و این موضوع بیش از گذشته مورد توجه معلمان، والدین و دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت قرار گرفته است (حسینی، ۱۳۸۶). در این رویکرد، مسئولیت یادگیری بر عهده نه فقط یادگیرنده بلکه معلم و یادگیرنده است. عوامل متعددی در اثر بخشی تدریس و میزان تحقق یادگیری از طریق تدریس، نقش ایفای می‌نمایند که از آن جمله می‌توان به نقش الگوهای خلاقانه مورد استفاده معلمان در امر کیفیت بخشی به تدریس اشاره نمود. به طوری که نظریه‌پردازان معتقدند نحوه‌ی انجام تدریس، اثر بسیاری بر ارتقای توانایی‌های شاگردان در یادگیری و در نتیجه کیفیت تدریس دارد (بهرنگی، ۱۳۸۷). در همین جاست که نقش پیچیده و ظریف معلم در کیفیت تدریس آشکار می‌شود و وظیفه معلم تنها گشودن پنجره بر ذهن پرسشگر دانش آموزی است که خود پس از مدتی بدون نیاز به تابلو و علایم قادر به ادامه راه بوده باشد.

1. Creativity
2. Innovation

نظام آموزش و پرورش در ایران به دلیل ساختار متمرکز خود موجب تصمیم گیری‌ها در سطوح بالای سازمان شده که این امور موجب مشارکت اندک سایر افراد سازمان در تصمیم گیری در خصوص مسایل آموزشی مدارس شده است که موجب کاهش مقدار خلاقیت و نوآوری و ایده جدید در بین مدیران مدارس و به ویژه معلمان گردیده است. (فیضی، چوپانی و حیات، ۱۳۸۸). بررسی وضع فعلی سازمان‌ها یا محیط‌های آموزشی نشان دهنده وجود مشکلات و بازدارنده‌های قابل ملاحظه‌ای در راه ایجاد جو مناسب برای پرورش تفکر خلاق، آفرینندگی و مهارت حل مسئله است (میرکمالی، ۱۳۸۱). بروز و ظهور مشکلات در حوزه آموزش و پرورش یکی از عوامل سوق دهنده جدی دست‌اندرکاران آموزشی کشورمان است که به آموزش و یادگیری علمی، خلاق، کاربردی، مسئله محور، نوآور و مشکل‌گشا بیندیشند و به دنبال فلسفه آموزش و روش‌های آموزشی باشند که به نحوه و چگونگی اندیشیدن، حل مسئله، فرآیندهای فکری، تفکر نقاد، خلاقانه و ... بپردازند (فراهانی، ۱۳۸۳). از جمله مشکلات و بازدارنده‌های اساسی آموزش و پرورش را می‌توان در دو گروه کلی (بیرونی و درونی) طبقه بندی کرد که عدم امکان جذب افراد مستعد و با بهره هوش بالا برای این شغل مهم جزو مهم‌ترین مشکلات بیرونی آموزش و پرورش محسوب می‌شود. اثربخش نبودن برنامه‌های درسی موجود، پایین بودن سواد علمی معلمان و عدم انگیزه و علاقه آن‌ها برای تدریس خلاق در کلاس‌های درس نیز از مهم‌ترین مشکلات درونی آموزش و پرورش است (حج فروش، ۱۳۹۲). از سوی دیگر بهبود کیفیت آموزش و پرورش در گرو تهیه و تدوین برنامه‌های مناسب تحصیلی و آموزشی به منظور پاسخگویی به نیازهای دانش آموزان و بهبود کیفیت آموزشی معلمان است (وایلز^۱ و باندی^۲، ۱۳۸۹). همچنین کیفیت تدریس می‌تواند به عنوان یکی از عوامل مهم برای پاسخ به نیاز دانش آموزان در نظر گرفته شود و در عین حال عاملی نیز برای سنجش شایستگی‌های معلمان باشد (معروفی، کیامنش، مهر محمدی و علی عسگری، ۱۳۸۶). به‌کارگیری روش‌های خلاقانه در تدریس باعث می‌شود کیفیت تدریس افزایش یافته که مهم باعث می‌شود تا یادگیری تا عمق جان دانش‌آموزان رسوخ کند. با بررسی دقیق تر می‌توان بی توجهی معلمان به روش‌های یاددهی یادگیری یعنی به کار نگرفتن روش‌های فعال و خلاق در آموزش را دلیل اصلی مشکلات قلم داد کرد. به همین دلیل، کیفیت آموزشی در بسیاری از مدارس از سطح مطلوب برخوردار نیست.

درس تربیت بدنی نقش موثری در تحقق اهداف تعلیم و تربیت کودکان و نوجوانان ایفا می‌نماید و دارای آثار و فواید جسمانی، شناختی و اجتماعی فراوانی است که نقش و جایگاه آن را در نظام آموزشی توجیه می‌نماید (جوادی پور، علی عسگری، کیامنش و خبیری، ۱۳۸۶).

1. Wiles, Jon
2. Bondi, Joseph

درس تربیت بدنی به دانش‌آموزان می‌آموزد که تحرک و فعالیت جسمانی را با فعالیت روزانه خود چگونه درآمیزند و از شیوه‌ی زندگی فعال و سالمی پیروی کنند و به گونه‌ای پرورش یابند که بتوانند با چالش‌های اجتماعی برخورد مناسب داشته باشند (آزمون و آبودانی گرگانی، ۱۳۸۵). این موضوع تا آن جایی است که مواد اول و دوم منشور یونسکو، تربیت بدنی و ورزش را حق بنیادی تمام کودکان و نوجوانان می‌داند. و آموزش و پرورش کشورها را موظف می‌کند به منظور ایجاد تعادل و تقویت فعالیت جسمانی دانش‌آموزان نسبت به بهبود و توسعه‌ی تربیت بدنی مدارس اقدام نمایند (محمدی، ۱۳۸۹). همچنین املی راین (۲۰۰۶) معتقد است که در تربیت بدنی، یادگیری مشارکتی موجب ارتقای اهداف دانش‌آموزان در کلاس و مسئولیت‌پذیری می‌شود، مهارت‌های حرکتی، مهارت‌های ارتباطی و کارگروهی را در آنها بهبود می‌بخشد. معلمان تربیت بدنی در آموزش و پرورش از یک سو با آموزش تعداد کثیری از دانش‌آموزان دختر و پسر با نیازهای متفاوت جسمی و روانی و استفاده صحیح و جهت‌دار از استعدادها و توانایی‌های آنها و از سوی دیگر با تغییرات و پیشرفت سریع در حوزه علوم ورزشی روبه‌رو هستند. هماهنگی با این تغییرات نیازمند خلق اندیشه‌های نو و خلاقیت در تدریس این درس است. یکی از موانع موجود در آموزش و تدریس درس تربیت بدنی در مدارس تاکید بیش از حد بر رقابت است. امروزه معلمان تربیت بدنی بیشتر وقت برنامه درسی خود را به بازی‌های رقابتی اختصاص می‌دهند در ساختار رقابتی، دانش‌آموزان برای رسیدن به هدفی معین که فقط برای یک نفر یا یک گروه قابل دسترسی است با دیگران به رقابت می‌پردازند و فرد زمانی موفق می‌شود که دیگران ضعیف‌تر از او ظاهر شوند (گرینسکی^۲، ۱۳۸۹).

در بررسی مروری پژوهش‌های انجام شده در خصوص خلاقیت در امر تدریس مانند: محمدی و حبیبی (۱۳۹۹) در تحقیقی با عنوان «بررسی رابطه اخلاق سازمانی بر افزایش کیفیت تدریس، خلاقیت و انعطاف‌پذیری معلمان» نشان دادند که اخلاق سازمانی بر افزایش کیفیت تدریس، خلاقیت و انعطاف‌پذیری معلمان هرات تاثیر معنادار دارد. کروکی و صانعی (۱۳۹۶) در پژوهشی با عنوان «رابطه بین خلاقیت و تمایل در بکارگیری الگوهای انطباقی تدریس در معلمان تربیت بدنی استان کرمان، دهمین همایش‌های نوین در علوم و فناوری» اعلام کردند که رابطه مثبت و معناداری بین خلاقیت و تمایل در بکارگیری الگوهای انطباقی تدریس در معلمان تربیت بدنی استان کرمان و مولفه‌های آن وجود دارد. رضوی و دولت‌آبادی (۱۳۸۳) در پژوهشی با عنوان «مقایسه تأثیر دو شیوه تدریس ژیمناستیک بر خلاقیت و منتخبی از فاکتورهای جسمانی دختران دانشجوی رشته تربیت بدنی» اعلام کردند که طبق

1. Emily, Rin
2. Grineski, Steve

آزمون t (میانگین دو گروه مستقل)؛ مقایسه دو شیوه تدریس سنتی و حل مسئله گروهی بر میزان خلاقیت و فاکتورهای جسمانی، تأثیر معنی داری را نشان داد ($p \leq 0/05$, $df = 10$). قهرمان تبریزی، تندنویس، امیر تاش و کدیور (۱۳۸۴) در تحقیقی تحت عنوان «بررسی ارتباط بین فرهنگ سازمانی و خلاقیت اعضای هیئت علمی گروه‌ها و دانشکده‌های تربیت بدنی در دانشگاه‌های کشور» نشان داد که میانگین نمره خلاقیت اعضای هیئت علمی در حد بسیار پایین و غیر خلاق بود. فرهنگ سازمانی در سطحی متوسط قرار دارد و در نهایت همبستگی مثبت و معنی داری بین فرهنگ سازمانی و خلاقیت اعضای هیئت علمی وجود دارد ($t = 0/63$, $P < 0/001$). غفوری، گنجویی، دهقان و حسینی (۱۳۸۸) در پژوهش «ارتباط بین سبک رهبری مدیران با خلاقیت معلمان تربیت بدنی» اعلام کردند: میزان خلاقیت معلمان تربیت بدنی در حد متوسط و پایین بود. نتایج آزمون فرضیات تحقیق نشان داد که همبستگی بین فرهنگ سازمانی و خلاقیت معنی دار بود ($t = 0/37$, $P < 0/01$). همچنین فیضی و بشیر (۱۳۸۸) در تحقیقی با عنوان «بررسی تأثیر سبک مدیریت مشارکتی و سنتی بر خلاقیت دبیران دبیرستان‌های شهر کرمانشاه» اعلام کردند که بین سبک مدیریت و خلاقیت دبیران رابطه مثبت معنی داری وجود دارد. رستمی (۱۳۹۰) در تحقیق «بررسی رابطه بین رهبری تحول آفرین مدیران و خلاقیت معلمان مدارس راهنمایی شهرستان ممسنی» نتیجه گرفت: بین دو متغیر رهبری تحول آفرین مدیران و خلاقیت معلمان رابطه مستقیم و مثبتی ($r = 0/556$) وجود دارد بین مؤلفه ملاحظه فردی و خلاقیت معلمان رابطه مستقیم و مثبتی ($r = 0/418$) وجود دارد. نیکنما، پور ظهیر، دلاور و غفاری مجلج (۱۳۸۸) با انجام پژوهشی با عنوان «طراحی و ارزیابی مدل علی خلاقیت و نوآوری مدیران آموزشی شهر تهران» نتیجه گرفتند متغیرهای فرهنگ سازمانی، جو سازمانی، یادگیری سازمانی و مدیریت دانش رابطه مستقیم و معنی داری با خلاقیت مدیران آموزشی شهر تهران دارند. یعقوبی، محقق، عرفانی و مرتضوی (۱۳۹۰) در تحقیقی با عنوان «مقایسه‌ی اثربخشی فنون مختلف آموزش تفکر خلاق بر خلاقیت دانش آموزان پایه‌ی اول دوره‌ی متوسطه» اعلام کردند که تنها فن بارش فکری بر خلاقیت تأثیر معنی داری اثر گذارده ($p \leq 0/05$) روش تدریس خود پنداره (اسکمپر)^۱ قابل توجه ولی غیر معنی دار است و تدریس بدیعه پردازی (سینکتیکس)^۲ هیچ تأثیری در آن نداشته است بنابراین، آموزش فن بارش فکری می‌تواند منجر به افزایش خلاقیت دانش آموزان شود. عزیزی، بلندهمتان، و ساعدی (۱۳۹۸) در تحقیقی با عنوان «بررسی زمینه‌ها و عوامل خلاقیت در تدریس معلمان خلاق در مدارس روستایی» نشان دادند که خلاقیت در تدریس معلمان روستایی را می‌توان متأثر از سه دسته از عوامل مشتمل بر عوامل فردی (تجربه و تحصیلات، علاقه و انگیزه، وجدان

1. Scamper
2. Synectics

کاری) عوامل فرهنگی (توجه به تفاوت های فرهنگی مناطق مختلف، محدودیت های فرهنگی مناطق محروم) و عوامل اداری (ساختار، مدیر مدرسه و همکاران) باشد.

مارتین و ترابلانچ^۱ (۲۰۰۳) با انجام پژوهش های متعدد نتیجه گرفتند مهم ترین ویژگی ها یا ارزش های ساختار ارگانیک که موجب توسعه خلاقیت و نوآوری می شوند «انعطاف پذیری»، «آزادی» و «کار تیمی هماهنگ» می باشد، در مقابل ویژگی «انعطاف ناپذیری»، «کنترل»، «پیش بینی پذیری»، «ایستایی» و «نظم مرتبط با سلسله مراتب» مانع خلاقیت می شوند. گرابنر^۲ (۲۰۰۷) با انجام پژوهشی نتیجه گرفت تشویق و حمایت رهبر، آزادی، اختیار و منابع سازمان باعث می شود عقاید و رفتارهای نو تشویق شود. وقتی رهبران به احساسات و نیازهای کارمندان اهمیت دهند مهارت های خلاق آنان گسترش پیدا می کند. همچنین پندی و همکاران^۳ (۲۰۰۹) پژوهشی در مورد عوامل سازمانی موثر بر خلاقیت کارکنان انجام داد و نتیجه گرفت خلاقیت به شدت از ساختار سازمان، سبک رهبری و نظام پاداش در سازمان متأثر است. ساختار غیر متمرکز، سبک رهبری تحول آفرین، مشارکت اعضا در فعالیت ها، اعطای پاداش های که به ارضای نیازهای درونی افراد بیانجامد، از عواملی است که بر خلاقیت زیردستان مؤثر است.

در بررسی مروری پژوهش های انجام شده در خصوص کیفیت بخشی به تدریس مانند: شعبانی بهار، عرفانی و اشراقی (۱۳۸۷) در تحقیقی با عنوان «بررسی عوامل تأثیر گذار در کیفیت بخشی به درس تربیت بدنی در مدارس متوسطه از دیدگاه معلمان ورزش» اعلام کردند از دیدگاه معلمان تربیت بدنی مرد و زن عوامل مؤثر بر کیفیت بخشی درس تربیت بدنی به ترتیب اولویت عبارتند از: ۱- امکانات ۲- بودجه ۳- محتوای آموزشی ۴- نگرش ۵- برنامه آموزشی ۶- تخصص معلمان ورزش ۷- تجربه معلمان ورزش ۸- اهداف آموزشی ۹- شیوه تدریس و ۱۰- ارزشیابی. مقایسه دیدگاه معلمان تربیت بدنی مرد و زن نشان داد که در مؤلفه های برنامه آموزشی و شیوه تدریس تفاوت معنی داری باهم دارند. اما در سایر مؤلفه های برنامه آموزشی و شیوه تدریس تفاوت به دست آمده می توان گفت عوامل مذکور نقش اساسی در کیفیت بخشی به درس تربیت بدنی ایفا می کنند. همچنین رضوی، شعبانی بهار و سجادی (۱۳۹۰) در تحقیقی با عنوان «تحلیل عوامل تأثیرگذار در کیفیت بخشی درس تربیت بدنی مدارس راهنمایی از دیدگاه معلمان ورزش» ضمن تجزیه و تحلیل یافته ها از طریق تحلیل عاملی نشان دادند که ۱۰ عامل اثرگذار بر کیفیت بخشی درس تربیت بدنی یک عامل حدود ۴۵/۸ درصد از واریانس را تبیین کرده است و نتایج تحقیق نشان داد که از دیدگاه معلمان ورزش زن و مرد با توجه به ضرایب بارهای عاملی، عوامل تأثیرگذار در کیفیت بخشی به درس

1. Martins, E. & Terblanche, C
2. Grabner, Isabella.
3. Pandey et al

تربیت بدنی عبارتند از: (۱) ارزشیابی (۲) شیوه تدریس (۳) تخصص معلمان ورزش (۴) برنامه آموزشی (۵) امکانات (۶) محتوای آموزشی (۷) نگرش مسئولان، دانش آموزان و معلمان (۸) تجربه معلمان ورزش (۹) بودجه (۱۰) اهداف آموزشی.

مهدی پور، شفیعی نیا، پرهام و خان محمدی (۱۳۸۸) در تحقیقی با عنوان «توصیف موانع اجرای روش‌های فعال تدریس تربیت بدنی از شناسایی و دیدگاه دبیران مرد و زن مدارس راهنمایی نواحی چهارگانه شهر اهواز» اعلام کردند: (۱) در بین موانع مربوط به معلم، مرتبط بودن مدرک تحصیلی با درس تربیت بدنی (۲) در بین موانع مربوط به دانش آموز، علاقه‌مندی دانش آموزان، اعتقاد دانش آموزان به نتایج مثبت کلاس درس تربیت بدنی، وجود انگیزه کافی در دانش آموزان برای یادگیری بیشتر و همچنین وجود آمادگی روانی و جسمانی در دانش‌آموزان از اهمیت بالاتری برخوردار بودند. (۳) در بین موانع مربوط به برنامه ریزی آموزشی، موانعی همچون عدم وجود دستورالعمل مشخص برای تدریس، عدم نهادینه شدن روش‌های فعال تدریس در کلیه مقاطع تحصیلی درس تربیت بدنی، عدم پیگیری مسئولان و کارشناسان تربیت بدنی نسبت به آموزش بهینه تربیت بدنی، عدم الزام استفاده از روش‌های فعال تدریس تربیت بدنی و عدم وجود کتاب‌های درسی متناسب با اهداف تربیت بدنی از اهمیت بیشتری برخوردار بودند. (۴) در بین موانع مربوط به امکانات آموزشی و کمک آموزشی به ترتیب، کمبودهای مربوط به فضای آموزشی، وسایل مورد نیاز در امر آموزش، زمان تدریس و همچنین کمبود منابع آموزشی درس تربیت بدنی از اهمیت بالاتری برخوردار بودند. (۵) بین میزان شرکت در دوره‌های ضمن خدمت، سابقه تدریس و مدرک تحصیلی دبیران با میزان به‌کارگیری روش‌های فعال تدریس، رابطه معنی داری وجود دارد و در بین دبیران مرد و زن تفاوتی مشاهده نمی‌شود.

داویدویچ (۲۰۰۶) نیز در تحقیقی نشان داده که از دیدگاه استادان بهبود کیفیت تدریس ارتباطی با شرکت استادان در کارگاه‌های آموزشی ندارد و سابقه تدریس و سن استاد از عوامل مهم در کیفیت تدریس می‌باشد. همچنین وان دگریفت^۲ (۲۰۰۷) در تحقیق در باره کیفیت تدریس در چهار کشور اروپایی نشان داد که کیفیت تدریس در این کشورها از پنج جنبه قابل مقایسه است: مدیریت کلاسی کارآمد، جو انگیزاننده و ایمن یادگیری، آموزش شفاف، سازگاری تدریس و استراتژی‌های تدریس - یادگیری و این پنج جنبه به طور معنی داری با مشارکت دانشجویان، نظرات، رفتار و موقعیت آن‌ها ارتباط دارد.

مرور تحقیقات نشان می‌دهد که کیفیت تدریس از جنبه‌های مختلف تأثیر می‌پذیرد یکی از مسائل مهم و عمده در سازمان آموزش و پرورش مقوله است کیفیت تدریس است به طوری که

1. Davidovitch, N
2. Van de Grift, Wim

متخصصان علوم تربیتی و آموزشی یکی از عوامل تأثیر گذار در کیفیت تدریس معلمان را تدریس خلاقانه می‌دانند. همچنین در جمع بندی دیدگاه‌های تئوری پردازان و نظر محققین در رابطه با عوامل مرتبط با تدریس خلاقانه و کیفیت تدریس می‌توان استنباط کرد: ویژگی‌های فردی از جمله سن، جنسیت، میزان تحصیلات و ... در خلاقیت افراد تأثیر دارد.

- خلاقیت در امر تدریس (تدریس خلاقانه) بر کیفیت تدریس آنان نقش دارد. از آنجا که آموزش و پرورش نقش مهم و اساسی را در پرورش استعدادها در تمامی زمینه‌ها دارند و با توجه به این که معلمان یک مدرسه می‌توانند نقشی تعیین‌کننده در اثربخشی و کیفیت بخشی به امر تدریس ایفاء نمایند این دلیل اصلی عنایت به مقوله خلاقیت در امر تدریس می‌تواند به عنوان یک عامل اثربخش در تدریس خلاقانه به شمار آید و به عبارتی میزان خلاقیت در امر تدریس می‌تواند بر کیفیت تدریس آن‌ها رابطه داشته باشد (صبوری خسروشاهی، ۱۳۸۹).

محقق در این تحقیق به بررسی رابطه بین تدریس خلاقانه و کیفیت تدریس در بین معلمان پرداخته است. بنابراین این تحقیق ضمن مشخص کردن میزان رابطه مهارت روش‌های تدریس خلاقانه بر کیفیت تدریس کوشش می‌نمایند تا رابطه بین مؤلفه‌های موثر بر تدریس خلاقانه بر کیفیت تدریس آنان تبیین کند تا معلمین بتوانند با استفاده بجا از انواع روش تدریس خلاق موجب رشد قوه تفکر، خلاقیت، اعتماد به نفس، تعهد و اعتقاد به تدریس روحیه جستجو گیری و انگیزه معلمان تربیت بدنی بشنود تا در نهایت موجب بهبود کیفیت تدریس در آنان گردد. با توجه به مطالب بیان شده فوق سؤال اصلی تحقیق این است که: آیا تدریس خلاقانه معلمان تربیت بدنی شهر همدان با کیفیت تدریس آنان می‌تواند رابطه مثبت داشته باشد یا خیر.

روش شناسی تحقیق

روش تحقیق با توجه به هدف‌ها و شیوه‌های پژوهش، توصیفی از نوع همبستگی می‌باشد که به شکل پیمایشی (پرسشنامه‌ای) اجرا شده است. جامعه آماری در این پژوهش شامل ۱۴۵ نفر از معلمان تربیت بدنی دوره متوسطه اول شهر همدان که در نواحی یک و دو آموزش و پرورش در سال تحصیلی ۹۲-۱۳۹۱ مشغول به تدریس می‌باشد. نمونه آماری شامل ۱۰۵ نفر که به وسیله فرمول کوکران بر آورد شد و به شیوه تصادفی انتخاب شدند. در این تحقیق از سه نوع پرسشنامه به عنوان ابزار اندازه‌گیری استفاده گردید که به صورت حضوری یا از طریق پست زمینی و الکترونیکی برای آزمودنی‌ها ارسال و جمع آوری شده است که شامل: (۱) ویژگی فردی، شامل مشخصات فردی که بر اساس نیاز تحقیق به داده‌های مربوط به ویژگی‌های فردی آزمودنی‌ها مورد استفاده قرار گرفت

۲) تدریس خلاقانه که توسط جمعی از اساتید دانشگاه‌های تایلند (چون چاو هنگ و دیگران^۱) در سال ۲۰۰۵ ساخته شده است و این پرسشنامه ۴۵ گویه دارد که با مقیاس چهار درجه‌ای از کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم می‌باشد که به صورت فردی یا گروهی قابل اجرا می‌باشد.

۳) کیفیت تدریس نظری که بر اساس اصول شش‌گانه دانش پژوهی گلاسیک^۲ شامل ۱۶ گویه است که مورد استفاده برای بررسی کیفیت تدریس نظری می‌باشد و با استفاده از مقیاس چهار درجه‌ای از بسیار زیاد تا بسیار کم تقسیم بندی شده است

روایی پرسشنامه‌های کیفیت تدریس نظری و تدریس خلاقانه توسط ۲۰ نفر از متخصصان مدیریت، مدیریت ورزشی، مدیریت آموزشی، روانشناسی به صورت روایی صوری و محتوایی اقدام و اعتبار پرسش نامه‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS با استفاده از ضریب پایایی (الفای کرونباخ) تعیین شد که ضریب الفای کرونباخ پرسشنامه تدریس خلاقانه (۰/۸۹۱) و پرسشنامه کیفیت تدریس ۰/۷۷۱ تعیین گردید. نحوه جمع آوری داده‌ها در این تحقیق؛ نخست به روش کتابخانه‌ای و میدانی که اطلاعات با مراجعه و مطالعه کتاب‌ها، مجلات، مقاله‌ها و پایان نامه‌ها در دانشگاه‌های مختلف، مرکز اسناد و مدارک علمی ایران و دیگر مراکز علمی انجام گرفت و روش دوم که به صورت پیمایش انجام گرفت در این بخش داده‌های تحقیق از طریق پرسشنامه از افراد نمونه جمع آوری گردید و سپس به آزمون فرضیه‌ها و تحلیل نتایج پرداخته شد. همچنین جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها برای خلاصه کردن و طبقه‌بندی داده‌های خام و محاسبه فراوانی، درصد فراوانی، میانگین، انحراف استاندارد، دامنه تغییرات و جداول فراوانی و نمودار از آزمون توصیفی استفاده گردید و از آزمون‌های استنباطی ضریب همبستگی پیرسون، برای بررسی همبستگی بین مؤلفه‌های تدریس خلاقانه با کیفیت تدریس معلمان تربیت بدنی که به وسیله نرم‌افزار آماری SPSS انجام شده است.

یافته های تحقیق

بررسی ویژگی جمعیت شناختی (دموگرافیک) نمونه مورد مطالعه تحقیق نشان داد: جنسیت افراد گروه نمونه، ۴۳/۸ درصد مرد و ۵۶/۲ درصد زن است. رشته تحصیلی افراد گروه نمونه، ۹۶/۲ درصد رشته تربیت بدنی و ۳/۸ درصد غیر تربیت بدنی است. تحصیلات دانشگاهی افراد گروه نمونه، ۹/۵ درصد فوق دیپلم، ۵۷/۲ درصد لیسانس و ۳۳/۳ درصد فوق لیسانس است. استخدام افراد گروه نمونه، ۱ درصد حق‌التدریس، ۳۱/۴ درصد پیمانی، ۱۰/۵ درصد رسمی آزمایشی و ۵۷/۱ درصد رسمی است. میزان حضور افراد گروه نمونه، ۹۶/۲ درصد به صورت تمام وقت و ۳/۸ درصد پاره وقت است. سن در افراد گروه نمونه، کمترین سن ۲۳

1. Jon-Chao Hong et al

2. Glassick C.

رابطه بین تدریس خلاقانه و کیفیت تدریس معلمان تربیت بدنی/۱۱

سال و بیشترین سن ۵۲ سال و میانگین سن با ۳۴/۲ سال است. سابقه خدمت در افراد گروه نمونه، کمترین سابقه خدمت ۳ سال و بیشترین سابقه ۲۹ سال و میانگین سابقه ۱۱/۳ سال است.

۱) بررسی نرمال بودن توزیع داده های متغیرهای تحقیق

به منظور بررسی نرمال بودن توزیع داده های متغیرهای تدریس خلاقانه و مؤلفه های آن و کیفیت تدریس از آزمون کلموگروف اسمیرنف^۱ استفاده شد که نتایج آن در جدول (۱) ارائه می گردد.

جدول (۱) آزمون کلموگروف اسمیرنف برای توزیع داده های تدریس خلاقانه و کیفیت تدریس

متغیر / مؤلفه	آماره Z کلموگروف اسمیرنف	سطح معناداری
انگیزه	۲/۲۱۶	*۰/۵۰۳
ویژگی فردی	۱/۴۷۷	*۰/۲۵۵
عامل خانواده	۱/۴۵۴	*۰/۲۹۲
تلاش فردی	۱/۹۲۹	*۰/۱۱۷
طرز تفکر	۱/۲۰۳	*۰/۱۱۱
اعتقاد در مورد تدریس	۰/۸۹۶	*۰/۳۹۸
عامل محیطی	۱/۰۶۵	*۰/۲۰۶
تعهد به تدریس	۲/۵۶۲	*۰/۹۶۲
تدریس خلاقانه	۱/۰۲۶	*۰/۲۴۴
کیفیت تدریس	۱/۹۱۸	*۰/۱۲۷

$$P > *n/0.05 = 0.05$$

نتایج آزمون کلموگروف اسمیرنف نشان می دهد که مقدار سطح معناداری برای متغیرهای تدریس خلاقانه و مؤلفه های آن و کیفیت تدریس بیشتر از مقدار خطای تحقیق (۰/۰۵) می باشد و توزیع داده ها برای این متغیرها نرمال است. این نتیجه موید این است که می توان از آزمون پارامتریک (ضریب پیرسون) برای بررسی رابطه بین متغیرها استفاده نمود.

۲) بررسی رابطه بین تدریس خلاقانه و کیفیت تدریس نمونه مورد مطالعه

به منظور بررسی رابطه بین بودن متغیرهای تدریس خلاقانه و مؤلفه های آن و کیفیت تدریس با توجه به نرمال بودن توزیع داده ها از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شد که نتایج آن در جدول (۲) ارائه می گردد.

فرضیه تحقیق: بین تدریس خلاقانه با کیفیت تدریس معلمان تربیت بدنی رابطه معنی داری وجود دارد.

جدول (۲) نتایج آزمون همبستگی پیرسون مربوط به رابطه بین انگیزه با کیفیت تدریس معلمان تربیت بدنی

آماره متغیرها	ضریب همبستگی	سطح معنی داری
رابطه بین ویژگی فردی و کیفیت تدریس	$r=0/54$	0/001
رابطه بین تلاش فردی و کیفیت تدریس	$r=0/49$	0/001
رابطه بین عامل خانواده و کیفیت تدریس	$r=0/49$	0/001
رابطه بین طرز تفکر و کیفیت تدریس	$r=0/47$	0/001
رابطه بین اعتقاد در مورد تحصیل و کیفیت تدریس	$r=0/32$	0/001
رابطه بین عامل محیطی و کیفیت تدریس	$r=0/31$	0/001
رابطه بین انگیزه و کیفیت تدریس	$r=0/30$	0/001
رابطه بین تعهد به تدریس و کیفیت تدریس	$r=0/26$	0/003
رابطه بین تدریس خلاقانه و کیفیت تدریس	$r=0/51$	0/001

$N=105$

در راستای فرضیه آزمایشی (رابطه بین تدریس خلاقانه و مؤلفه‌های آن و کیفیت تدریس)، نتایج آزمون همبستگی پیرسون (جدول شماره ۲) نشان داد بین مؤلفه ویژگی فردی و کیفیت تدریس همبستگی مستقیم معنی داری ($r=0/54, p<0/01$)، بین مؤلفه تلاش فردی و کیفیت تدریس همبستگی مستقیم معنی داری ($r=0/49, p<0/01$)، بین مؤلفه عامل خانواده و کیفیت تدریس همبستگی مستقیم معنی داری ($r=0/49, p<0/01$)، بین مؤلفه طرز تفکر و کیفیت تدریس همبستگی مستقیم معنی داری ($r=0/47, P<0/01$)، بین مؤلفه اعتقاد در مورد تحصیل و کیفیت تدریس همبستگی مستقیم معنی داری ($r=0/32, p<0/01$)، بین مؤلفه عامل محیطی و کیفیت تدریس همبستگی مستقیم معنی داری ($r=0/31, P<0/01$)، بین مؤلفه انگیزه و کیفیت تدریس همبستگی مستقیم معنی داری ($r=0/30, p<0/01$)، بین مؤلفه تعهد به تدریس و کیفیت تدریس همبستگی مستقیم معنی داری ($r=0/26, p<0/01$) و در مجموع بین تدریس خلاقانه و کیفیت تدریس همبستگی مستقیم معنی داری ($r=0/51, P<0/01$)، مشاهده می‌شود. بنابراین با توجه به مقدار سطح معنی داری بدست آمده که از مقدار خطای تحقیق کوچک‌تر می‌باشند ($p<0/05$)؛ لذا با ۹۵ درصد اطمینان می‌توان نتیجه گرفت فرضیه تحقیق مبنی بر وجود رابطه معنی دار بین مؤلفه تدریس خلاقانه و کیفیت تدریس تأیید و در مقابل فرض صفر رد می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری

گسترش و سرعت تغییرات در روش‌های تدریس باعث شده که خلاقیت در امر تدریس بیش از پیش اهمیت یابد، مدارس آموزشی و معلمان فقط با ابتکار و نوآوری در تدریس می‌توانند خود را با شرایط جدید وفق داده و همگام با دگرگونی‌ها به پیش روند. بدیهی است در شرایط کنونی، معلمانی موفق‌ترند که بتوانند از فرصت‌های پیش رو، به بهترین نحو استفاده

کنند و این امر جز با افزایش کیفیت مهارت تدریس از طریق خلاقیت و نوآوری در امر آموزش و تدریس امکان پذیر نخواهد بود.

نتایج آزمون همبستگی پیرسون نشان داد که بین تدریس خلاقانه و کیفیت تدریس همبستگی مستقیم معنی داری ($r = 0.51, p < 0.01$)، مشاهده می شود. می توان نتیجه گرفت رابطه مثبت و معنی دار متوسطی بین مؤلفه تدریس خلاقانه و کیفیت تدریس وجود دارد که این نتیجه با نتایج قهرمان تبریزی و همکاران (۱۳۸۴) و غفوری و همکاران (۱۳۸۸) که نشان دادند میزان خلاقیت معلمان تربیت بدنی در حد متوسط و پایین بوده و بین فرهنگ سازمانی و خلاقیت معلمان تربیت بدنی همبستگی معنی دار وجود دارد و نتایج تحقیق کروکی و صانعی (۱۳۹۶) که نشان دادند رابطه معنا داری بین خلاقیت و تمایل در بکارگیری الگوهای انطباقی تدریس در معلمان تربیت بدنی استان کرمان، دهمین همایش پژوهش های نوین در علوم و فناوری وجود دارد. همچنین نتایج محمدی و حبیبی. (۱۳۹۹) که اعلام کردند که اخلاق سازمانی بر افزایش کیفیت تدریس، خلاقیت و انعطاف پذیری معلمان هرات تاثیر معنادار دارد، هم خوانی دارد.

همچنین بر اساس نتایج تحقیق حاضر و نتایج تحقیقات صورت گرفته توسط سایر محققین می توان نتیجه گرفت که احتمال دارد عواملی از قبیل: سابقه و مدرک تحصیلی (مهدی پور و همکاران، ۱۳۸۸)، برنامه آموزشی و شیوه تدریس (شعبانی بهار و همکاران، ۱۳۸۷)؛ روش تدریس (یعقوبی و همکاران، ۱۳۹۰)، شرکت در کارگاه آموزشی بهبود کیفیت تدریس، سابقه تدریس و سن (داویدویچ، ۲۰۰۶)؛ مدیریت کلاسی کارآمد، جو انگیزاننده و ایمن یادگیری، آموزش شفاف، سازگاری تدریس و استراتژی های تدریس - یادگیری (وان د گریفت، ۲۰۰۷) و در کنار متغیر تدریس خلاقانه بر کیفیت تدریس می تواند تأثیرگذار باشد که نتایج بدست آمده از سایر تحقیقات انجام شده با نتایج رضوی و همکاران (۱۳۹۰) هم خوانی دارد و همچنین با نتایج شعبانی بهار و همکاران (۱۳۸۷) و عزیزی و همکاران (۱۳۹۸) نیز هم خوانی دارد.

همچنین با توجه به وجود رابطه مثبت و معنی دار متوسطی بین مؤلفه تدریس خلاقانه و کیفیت تدریس وجود دارد احتمال دارد موانعی در کاهش میزان رابطه تدریس خلاقانه و کیفیت تدریس تأثیرگذار باشد موانع از قبیل: نامرتب بودن مدرک تحصیلی با درس تربیت بدنی، عدم آشنایی با دانش و روش های فعال تدریس، عدم شرکت در دوره های ضمن خدمت و عدم آشنایی با یافته های مربوط به آموزش و یادگیری درس تربیت بدنی (مهدی پور و همکاران، ۱۳۸۸) و انعطاف ناپذیری، کنترل، ایستایی و نظم مرتبط با سلسله مراتب (مارتین و ترابلانچ، ۲۰۰۳) که همگی این عوامل می تواند برنامه ریزان آموزش و پرورش در خصوص گزینش معلمان به ویژه معلمان تربیت بدنی بر اساس داشتن ویژگی های لازم برای تدریس خلاقانه یاری نماید. همچنین برگزاری کارگاه های آموزشی استاندارد برای بهبود مداوم کیفیت آموزش معلمان و

کیفیت تدریس آن‌ها و همچنین دوره‌های آموزشی ضمن خدمت در خصوص آشنایی معلمان با شیوه‌های نوین تدریس و روش‌های فعال تدریس و نحوه کیفیت بخشی تدریس را ضروری می‌نماید.

همچنین احتمال دارد موانعی از قبیل: نارضایتی شغلی را یکی از عوامل پیش بینی کننده ثبات معلم می‌باشد و دلایل مهم نارضایتی شامل فقدان مواد و منابع آموزشی، فقدان حمایت والدین، فقدان حمایت مدیریتی، سو رفتار دانش آموزان، فشارهای زمانی، محدودیت در تصمیم گیری، دستمزد پایین، فقدان انگیزش دانش آموزان و کمبود محیط آموزشگاهی که همگی این عوامل می‌تواند برنامه ریزان آموزش و پرورش در خصوص نقش عامل محیطی و تأثیرگذاری بر کیفیت تدریس معلمان آگاه نماید که محیط آموزشی در ترویج و بروز خلاقیت نقش دارد و محیط سازمانی عامل مهمی به نظر می‌رسد که اگر مناسب نباشد مانع بروز خلاقیت و نوآوری در سازمان و افراد و کیفیت کار آن‌ها خواهد شد. در جمع بندی نتایج بدست آمده و مقایسه با نتایج تحقیقات صورت گرفته توسط محققان دیگر می‌توان نتیجه گرفت که عوامل زیادی در کیفیت تدریس معلمان به خصوص معلمان ورزشی در آموزشگاه‌ها و مدارس می‌تواند تأثیرگذار و توانمند سازی معلمان و راهکارهای کیفیت بخشی به درس تربیت بدنی، از جمله وظایف مدیران رده بالای وزارت آموزش و پرورش می‌باشد و بر این اساس پیشنهاد می‌گردد با آگاهی از میزان خلاقیت و تقویت آن از حداکثر توانمندی‌های فکری، ذهنی و عقلی معلمان در جهت پویا کردن تدریس بهره گرفته و از طریق ایجاد، پرورش و کاربردی نمودن خلاقیت، روحیه جسارت علمی، انتقادگری و انتقادپذیری، روحیه علمی و پژوهش را در معلمان ورزش تقویت کنند. این امر می‌تواند مدارس را تبدیل به یک سازمان خلاق کند که بازنگری روال‌های گذشته و تولید افکار، اندیشه‌ها و کالا و خدمات جدید از طریق تراوشات فکری معلمان سرلوحه کار آن باشد و نوگرایی به عنوان یک ارزش نهادی جزو باورهای مشترک معلمان شود.

کتابنامه

- آزمون، جواد. و آجودانی گرگانی، ماندانا. (۱۳۹۰). مهارت‌های ورزشی پایه (۳جلدی). تهران: مدرسه برهان.
- بهرنگی، محمد رضا. (۱۳۸۷). الگوهای تدریس. تهران: نشر کمال تربیت.
- پیر خائفی، علیرضا. (۱۳۸۴). خلاقیت (مبانی و روش‌های پرورش). تهران. انتشارات هزاره ققنوس، چاپ اول.
- جوادی پور، محمد، علی عسگری، مجید. کیامنش، علیرضا و خبیری، محمد. (۱۳۸۶). نظرگاه‌ها، رویکردها و الگوهای طراحی برنامه درسی تربیت بدنی دوره ابتدایی. اندیشه های نوین تربیتی پاییز و زمستان، ۳(۴-۳)، ۱۳۵-۱۱۹.

- حج فروش، احمد. (۱۳۹۲). حال و آینده آموزش و پرورش ایران. برگرفته از سایت اینترنتی به آدرس: <http://vista.ir/article/215043>. دوشنبه ۷ مرداد ۱۳۹۲
- حسینی فرهنگی، سارا. (۱۳۸۵). ارزشیابی مهارت‌های شغلی معلمان آموزش دیده در استفاده از فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات در شهرستان رفسنجان. پایان نامه کارشناسی ارشد (چاپ نشده)، دانشگاه شهید باهنر کرمان
- حسینی، افضل السادات. (۱۳۸۶). بررسی تأثیر برنامه آموزش خلاقیت معلمان بر خلاقیت پیشرفت تحصیلی و خود پنداره دانش آموزان. نشریه علمی پژوهشی نوآوری‌های آموزشی. زمستان (۶)، ۱۶۸-۱۴۷
- رستمی، ساسان. (۱۳۹۰). بررسی رابطه بین رهبری تحول آفرین مدیران و خلاقیت معلمان مدارس راهنمایی شهرستان ممسنی کارشناسی ارشد دانشگاه تهران. دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی. گروه مدیریت و برنامه ریزی آموزشی. رشته مدیریت آموزشی
- رضوی، آمنه و دولت آبادی، لیلا. (۱۳۸۳). مقایسه تأثیر دو شیوه تدریس ژیمناستیک بر خلاقیت و منتخبی از فاکتورهای جسمانی دختران دانشجوی رشته تربیت بدنی. فصل نامه المپیک، ۱۳، (۳۱)، ۱۱۱-۱۰۱
- رضوی، سید محمدحسین، شعبانی بهار، غلامرضا. و سجادی، سید احمد. (۱۳۹۰). تحلیل عوامل تأثیرگذار در کیفیت بخشی درس تربیت بدنی مدارس راهنمایی از دیدگاه معلمان ورزش پژوهشنامه علوم ورزشی (مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی)، ۷(۱۴): ۹۰-۱۰۴.
- سیف، علی اکبر. (۱۳۸۶). روان شناسی پرورشی نوین (روان شناسی یادگیری و آموزش). تهران، نشر دوران.
- شعبانی بهار، غلام رضا. عرفانی، نصراله و اشراقی، امیر. (۱۳۸۷). بررسی عوامل تأثیر گذار در کیفیت بخشی به درس تربیت بدنی در مدارس متوسطه از دیدگاه معلمان ورزش نشریه علمی پژوهشی پژوهش در علوم ورزشی پاییز شماره ۲۰، ۱۵۶-۱۴۳.
- شعبانی، حسن. (۱۳۹۰). مهارت‌های آموزشی و پرورشی: روش‌ها و فنون تدریس. ویرایش سوم، جلد اول تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت) صبوری خسروشاهی، حبیب. (۱۳۸۹). آموزش و پرورش در عصر جهانی شدن؛ چالش‌ها و راهبردهای مواجهه با آن، فصلنامه مطالعات راهبردی سیاستگذاری عمومی، ۱(۱): ۱۵۳-۱۹۶.
- عزیزی، نعمت اله. بلندهمتان، کیوان و ساعدی، پیمان. (۱۳۹۸). بررسی زمینه‌ها و عوامل خلاقیت در تدریس معلمان خلاق در مدارس روستایی، نشریه تدریس پژوهی « ۷(۲):

- عسگری، فریبا و محبوب مؤدب، هاجر. (۱۳۸۹) مقایسه ویژگی‌های تدریس اثربخش از دیدگاه مدرسین و دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گیلان گام‌های توسعه در آموزش پزشکی، (۱)۷: ۲۶-۳۳.
- غفوری، فرزاد. گنجویی، فریده اشرف. دهقان، آیت اله و حسینی، سیده مهسا. (۱۳۸۸). ارتباط بین سبک رهبری مدیران با خلاقیت معلمان تربیت بدنی. پژوهش در علوم ورزشی (مدیریت ورزشی)، پاییز، شماره ۲: ۲۳۴-۲۱۵
- فراهانی، مهدی. (۱۳۸۳). مقدمه‌ای بر ارزشیابی کیفی آموخته‌های فراگیران، انتشارات منادی تربیت.
- فیضی، مهدی و بشیر، فصیح. (۱۳۸۸). بررسی تأثیر سبک مدیریت مشارکتی و سنتی بر خلاقیت دبیران دبیرستان‌های شهر کرمانشاه، فصل نامه اندیشه های تازه در علوم تربیتی، (۱)۵: ۹۵-۱۱۱.
- فیضی، مهدی. چوپانی، حیدر. حیات، علی اصغر. (۱۳۸۸). بررسی رابطه بین سبک‌های مدیریت مدیران با خلاقیت دبیران دبیرستان‌های شهرستان سنندج. فصلنامه رهبری و مدیریت آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرمسار، ۳(۳): ۱۰۳-۱۲۳.
- قهرمان تبریزی، کوروش. تندنویس، فریدون. امیر تاش، علی محمد و کدیور، پروین. (۱۳۸۴). ارتباط بین فرهنگ سازمانی و خلاقیت اعضای هیئت علمی گروه های تربیت بدنی در دانشگاه های دولتی کشور، نشریه علوم حرکتی و ورزشی، ۱(۶): ۱۳۹-۱۵۰.
- قهرمان تبریزی، کوروش. تندنویس، فریدون. امیر تاش، علی محمد و کدیور، پروین. (۱۳۸۴). ارتباط بین فرهنگ سازمانی و خلاقیت اعضای هیئت علمی گروه های تربیت بدنی در دانشگاه های دولتی کشور، نشریه علوم حرکتی و ورزشی، ۱(۶): ۱۳۹-۱۵۰.
- کروکی، علی و صانعی، حمیدرضا. (۱۳۹۶). رابطه بین خلاقیت و تمایل در بکارگیری الگوهای انطباقی تدریس در معلمان تربیت بدنی استان کرمان، دهمین همایش پژوهش های نوین در علوم و فناوری
- گرینسکی، استیو. (۱۳۸۹). یادگیری مشارکتی در تربیت بدنی (ترجمه: سید محمد کاظم واعظ موسوی و محمود مرشدی). ویرایش اول، چاپ سوم تهران: سمت
- محمدی، شراره. (۱۳۸۹). تربیت بدنی اهداف، الگوها و ملاحظات، نشریه تربیت بدنی «رشد آموزش تربیت بدنی»، پاییز، شماره ۳۶، ۴۵-۴۳.
- محمدی، صفی اله و حبیبی. نوید. (۱۳۹۹). بررسی رابطه اخلاق سازمانی بر افزایش کیفیت تدریس، خلاقیت و انعطاف پذیری معلمان، چهارمین کنفرانس علمی دستاوردهای نوین در مطالعات علوم مدیریت، حسابداری و اقتصاد ایران

معروفی، یحیی. کیامنش، علیرضا. مهر محمدی، محمود. و علی عسگری، مجید. (۱۳۸۶). ارزشیابی کیفیت تدریس در آموزش عالی: بررسی برخی دیدگاه‌ها. فصل نامه مطالعات برنامه درسی، ۲(۵): ۸۱-۱۱۲.

مهدی پور، عبدالرحمن. شفیق نیا، پروانه. پرهام، غلامعلی و خان محمدی، رحمت اله. (۱۳۸۸). توصیف موانع اجرای روش‌های فعال تدریس تربیت بدنی از شناسایی و دیدگاه دبیران مرد و زن مدارس راهنمایی نواحی چهارگانه شهر اهواز. فصلنامه پژوهش در علوم ورزشی. ۶(۲): ۹۹-۱۱۰.

میر کمالی، سید محمد. (۱۳۸۱). تفکر خلاق در آموزشگاه. چکیده مقالات همایش تغییر و نوآوری در سازمان و مدیریت آموزشی، چاپ سوم، تهران، انتشارات پژوهشکده تعلیم و تربیت.

نیکنامی، مصطفی.، تقی پور ظهیر، علی.، دلاور، علی و غفاری مجلیج، محمد. (۱۳۸۸). طراحی و ارزیابی مدل علی خلاقیت و نوآوری مدیران آموزشی شهر تهران. نشریه رهیافتی نو در مدیریت آموزشی. ۲(۵)، ۲۸-۱.

وایلز، جان. باندی، جوزف. (۱۳۸۹). راهنمای عملی برنامه ریزی آموزشی سال ۲۰۰۴ (ترجمه: محمد رضا بهرنگی) ویرایش اول، چاپ سوم، ناشر: کمال تربیت.

یعقوبی، ابوالقاسم. محقق، حسین. عرفانی، نصرالله و مرتضوی، سید علی. (۱۳۹۰). مقایسه اثربخشی فنون مختلف آموزش تفکر خلاق بر خلاقیت دانش آموزان پایه‌ی اول دوره‌ی متوسطه، ابتکار و خلاقیت در علوم انسانی، ۱(۲): ۱۳۳-۱۵۰.

Davidovitch, N. (2006), Using Students' Assessments to Improve Instructors' Quality of Teaching, Journal of Further and Higher Education, v30 n4 p351-376 Nov

Emily Rin. (2006). Cooperative learning in the science classroom. The Science Teacher. 34-39

Grabner, Isabella. (2007). Managing Organizational Creativity Motivational aspects of management control systems for creative employees. Writs crafts Universidad Wien, Nord berg stresses 15, Austria 16th EDAMBA Summer Academy, Sores, France

Martins E &. Terblanche, C. (2003). Building organizational culture that stimulates Creativity and innovation. European Journal of Innovation Management, Volume 6 Number 1, 64-74

Pandey, Sharadindu. Sharma, R. R. K. (2009). Organizational Factors for Exploration and Exploitation, Journal of Technol. Manage. Innov. Volume 4, Issue 1

Van de Grift, Wim. (2007). Quality of Teaching in Four European Countries: A Review of the Literature and Application of an Assessment Instrument, Educational Research, Vol 49 NO2:127-152.